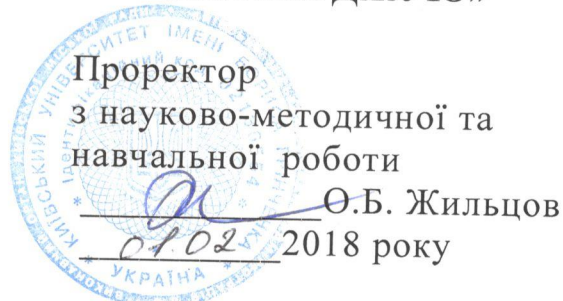

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Міжнародні відносини та світова політика

Галузь знань	29 Міжнародні відносини
Спеціальність	291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Освітні програми	291.00.01 Суспільні комунікації 291.00.02 Регіональні студії

Факультет права та міжнародних відносин

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 0585/18

Жильцов
(підпис) (прізвище, ініціали)

« »   20 р.

2017 – 2018 навчальний рік

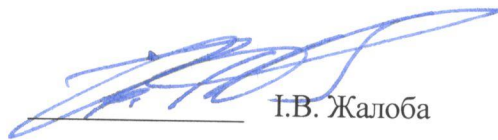
Робоча програма навчальної дисципліни **Міжнародні відносини та світова політика** для студентів галузі знань 29 Міжнародні відносини, спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії, освітніх програм: 291.00.01 Суспільні комунікації, 291.00.02 Регіональні студії.

Розробник: кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Київського університету імені Бориса Грінченка Мельник Ганна Мирославівна.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин та міжнародного права Факультету права та міжнародних відносин

Протокол від «31» січня 2018 року № 7.

Завідувач кафедри
міжнародних відносин
та міжнародного права

I.V. Жалоба

Нашинець-Наумова А.Ю.

© Мельник Г.М., 2018 р.

© КУ імені Бориса Грінченка, 2018 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 29 Міжнародні відносини Спеціальність: 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії	нормативна навчальна дисципліна
	Освітні програми 291.00.01 Суспільні комунікації, 291.00.02 Регіональні студії	
Модулів – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «бакалавр»	Рік підготовки 1-й
Змістових модулів – 6		Семестр 2-й
Загальна кількість годин – 180		Лекції 42 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента – 3		Семінарські 30 год.
		Практичні 12 год.
		Модульний контроль 12 год.
		Самостійна робота 54 год.
		Семестровий контроль 30 год.
		Вид контролю екзамен

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 53%/46%.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни “Міжнародні відносини та світова політика” є формування у студентів наукового розуміння і знань основних проблем політології міжнародних відносин, історії міжнародних відносин, зовнішньої політики держав та світової політики впродовж періоду від виникнення міжнародних відносин до наших днів. Освоєння теоретичних і практичних аспектів світового політичного процесу, розкриття спектру понять і підходів, що застосовуються світовою наукою у вивченні політичних взаємодій на міжнародній арені, ознайомлення студентів з прикладним використанням вироблених політичною наукою знань про цю сферу суспільного життя.

Завданнями дисципліни “Міжнародні відносини та світова політика” є:

- ознайомлення студентів з етимологією та змістом основних понять, категорій та термінів з міжнародних відносин та світової політики;
- формування системних знань про історію і політологію міжнародних відносин;
- вироблення навичок дослідження і аналізу документів, які регламентують сучасні міжнародні відносини;
- ознайомлення з принципами сучасних наукових підходів і поглядів на міжнародні відносини і світову політику;
- усвідомлення сутності політичних процесів на міжнародному, міждержавному та світовому рівнях;
- уміння визначати основні тенденції і проблеми світової політики;
- аналіз прикладних аспектів міжнародних відносин;
- визначення правових основ міжнародних відносин;
- виокремлення особливостей міжнародних зовнішньополітичних комунікацій та міжнародних комунікативних технологій;
- ознайомлення з основними теоріями, доктринами, принципами міжнародної політики;
- визначення місця та ролі України у системі міжнародних відносин;
- формування вміння та навичок студентів аналізувати структурні та функціональні моделі міжнародних відносин та взаємодії суб'єктів міжнародних відносин;
- вироблення навичок аналізу міжнародних відносин і зовнішньої політики з урахуванням історичного досвіду, об'єктивних та суб'єктивних чинників, інтересів суб'єктів міжнародних відносин і вміння відстоювати їх у дипломатичній діяльності.

У результаті вивчення дисципліни “Міжнародні відносини та світова політика” **студенти повинні знати:**

- основні етапи становлення та розвитку міжнародних відносин;
- основні документи, що регулюють міжнародну діяльність;
- тлумачення основних термінів, які вживаються в міжнародних відносинах;
- характер головних особливостей, рушійних сил та механізмів функціонування міжнародних відносин у політичній, економічній та культурній сферах;
- основні міжнародні процеси і явища, конфлікти, війни, дипломатичні події, мирні переговори та конференції від найдавніших часів і до сучасності включно.

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми студенти повинні **вміти:**

- аналізувати та оцінювати форми і методи міжнародних відносин;
- оперувати найважливішими категоріями та поняттями міжнародних відносин;
- застосовувати принципи сучасних наукових підходів і поглядів на міжнародні відносини і світову політику;
- усвідомлювати сутність політичних процесів на міжнародному, міждержавному та світовому рівнях;
- визначати основні тенденції і проблеми світової політики;
- застосовувати основні поняття і категорії, методи дослідження науки про міжнародні відносини;

- самостійно і критично працювати з науковою літературою та джерельною базою, що відображають міжнародні відносини і світову політику;
- орієнтуватись у міжнародному політичному житті, геополітичному становищі, мати уявлення про роль і значення України у системі міжнародних відносин;
- обґрунтовувати свою світоглядну та громадянську позицію при аналізі сучасної ситуації з урахуванням знань, отриманих при вивченні курсу «Міжнародні відносини та світова політика»;
- приймати практичні рішення, щодо оптимального застосування набутих теоретичних знань при виконанні своїх професійних обов'язків;
- збагачувати власний світогляд шляхом самоосвіти, творчо працювати над поглибленням і вдосконаленням своїх знань.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Політологія міжнародних відносин

Тема 1. Вступ до курсу «Міжнародні відносини та світова політика».

Предмет, об'єкт та завдання курсу «Міжнародні відносини та світова політика». Методологічна основа курсу. Структура курсу. Основні поняття. Історіографія до курсу «Міжнародні відносини та світова політика».

Тема 2. Формування і розвиток політичної думки з проблем зовнішньої політики й міжнародних відносин в епохи Стародавності, Середньовіччя та Модерну.

Зовнішні відносини народів у поглядах мислителів Стародавнього Сходу та Античності. Зовнішньополітична думка в епоху Відродження і Нового часу. Проблема міжнародних відносин у вченнях просвітників і політиків XVII-XVIII ст. Марксистська політична думка про проблеми війни і миру.

Тема 3. Теорії і доктрини міжнародної політики.

Сучасні підходи до природи міжнародних відносин. Концепції змісту сучасної міжнародної політики. Проблема розуміння сили в міжнародних відносинах.

Тема 4. Внутрішня, зовнішня та світова політика: співвідношення і взаємозв'язок.

Співвідношення і взаємозв'язок внутрішньої і міжнародної політики. Національний інтерес – головне спрямування зовнішньої політики. Основні закономірності і тенденції розвитку світової політики.

Тема 5. Міжнародні конфлікти та міжнародна безпека: зміст та співвідношення.

Міжнародні конфлікти: суть, функції та типологія. Політика і війна: аналіз співвідношення в сучасних умовах. Сутність, параметри і види національної і міжнародної безпеки.

Тема 6. Міжнародні системи.

Виникнення і сутність системного підходу. Основні теорії міжнародних систем. Сутність і вектори розвитку сучасної світової системи. Геополітичні моделі сучасної світової системи.

Змістовий модуль 2. Історія міжнародних відносин (від найдавніших часів до початку XVI ст.)

Тема 7. Стародавній світ: виникнення та розвиток міжнародних відносин.

Основні особливості міжнародних відносин Стародавнього світу. Хронологія (періодизація) міжнародних відносин Стародавнього світу. Міжнародні відносини на

Стародавньому Сході (Передня Азія, Індія, Китай. Похід Олександра Македонського на Схід та його міжнародні наслідки). Міжнародні відносини в Середземноморському регіоні: особливості й відмінні риси («Елліністичний» світ в політичних відносинах: від Кріто-Мінойської цивілізації до поглинення Греції Римом. Зовнішня політика Риму в VII – I ст. до н. е. Римський світ у I ст. до н. е. – V ст. н. е.).

Тема 8. Міжнародні відносини Середньовіччя.

Основні особливості й хронологія (періодизація) міжнародних відносин Середньовіччя. Міжнародні процеси в період раннього Середньовіччя. Міжнародні відносини в XI-XIII ст в Західній Європі. Візантія в міжнародних відносинах середньовіччя. Міжнародні відносини в європейському регіоні в XIV - початку XVI ст. Міжнародні процеси середньовічного Сходу.

Змістовий модуль 3. Історія міжнародних відносин (від XVI до початку XIX ст.)

Тема 9. Еволюція міжнародних відносин в епоху Нового часу (XVI-XVIII ст.).

Міжнародні відносини та конфлікти у XVI – на початку XVII ст. Тридцятилітня війна. Вестфальська система міжнародних відносин. Основні актори міжнародних відносин XVII-XVIII ст. Міжнародні відносини в Європі в другій половині XVII – на початку XVIII ст. Міжнародні відносини в Європі та колоніях у XVIII ст.: головні суперечності та конфлікти.

Тема 10. Взаємодія провідних країн світу на межі XVIII-XIX ст.

Революційні та наполеонівські війни (1792-1815 рр.). (Французька революція і революційні війни в європейській політиці (1789-1799 рр.). Міждержавні європейські відносини у 1799-1807 рр. Міжнародна політика в Європейському регіоні у 1807-1812 рр.)

Формування Віденської системи міжнародних відносин. (Міжнародно-політичне становище Європи у 1813-1815 рр. Віденський конгрес: скликання, перебіг, рішення).

Змістовий модуль 4. Зовнішня політика держав (1815-1918)

Тема 11. Віденська система міжнародних відносин: ідеологічні засади і практика політичного процесу.

Міжнародні відносини в Європі у період функціонування Віденської системи (Священний Союз: створення, принципи і зовнішньополітичні цілі діяльності. Конгреси Священного Союзу і революційні події (кін. 1810-х - поч. 1820-х рр.). Сутність і стан «східного питання» в міжнародній політиці у 1810 - 1840-х рр. «Польське», «Італійське» та «Німецьке» питання в 1815-1850 рр.). Криза Віденської системи міжнародних відносин (Кримська (Східна) війна та її значення. Польське питання в міжнародних відносинах 1860 рр. Національне об'єднання Італії та Німеччини: перебіг, політичні наслідки та значення).

Тема 12. Міжнародні відносини в останній третині XIX - на початку XX ст. Утворення блоків великих держав.

Міжнародні стосунки у 1870-х рр.: європейські і колоніальні виміри. Східна криза 1875-1878 рр. Утворення Троїстого союзу та європейська політика наприкінці XIX - на початку XX ст. Поглиблення англо-німецьких протиріч у 1904-1907 р. і утворення Антант. Політика двох ворогуючих блоків на Балканах. Балканські війни.

Тема 13. Міжнародні відносини під час Першої світової війни.

Дипломатична боротьба напередодні світового конфлікту (Сараєвське вбивство та липнева криза 1914 р.). Військові дії на фронтах Першої світової війни. Проблема Чорноморських проток в роки війни. Дипломатична боротьба Антант і Центральних держав за союзників. Дипломатія на завершальному етапі Першої світової війни. (Вступ США у війну. Вплив революційних подій в Росії на міжнародні відносини. Війна і дипломатія в 1918 р.). Вплив першої світової війни на систему міжнародних відносин.

Змістовий модуль 5. Зовнішня політика держав (1918-1945)

Тема 14. Становлення Версальської системи міжнародних відносин.

Позиції європейських держав і США з основних питань облаштування світу після Першої світової війни. Формування повоєнної системи міжнародних відносин. Паризька мирна конференція і Версальський договір. Міжнародні відносини на Далекому Сході після Першої світової війни. Вашингтонська конференція. Радянська Росія в системі міжнародних відносин протягом 1918 - поч. 1920-х рр. Зміна міжнародно-політичної ситуації в світі у 1922-1923 рр. (Каннська та Генуезька конференції, Гаазька конференція, Лозаннська конференція). Основні характеристики та особливості Версальсько-Вашингтонської системи. Етапи існування Версальсько-Вашингтонської системи.

Тема 15. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин в період середини 20-х — початку 30-х рр. ХХ століття. Репараційне питання в міжвоєнний період. Розвиток європейської системи безпеки в середині - наприкінці 1920-х рр. (Локарнський пакт; пакт Бріана-Келлога). Міжнародні відносини в період світової економічної кризи (кін. 20-х - поч. 30-х рр.): спроби перегляду Версальської системи. Система європейської безпеки в період економічної кризи. Пакт чотирьох. Еволюція європейської системи безпеки в середині 1930-х рр.

Тема 16. Міжнародні відносини і зовнішня політика в світі під час демонтажу Версальської системи (1933- 1939 рр.).

Міжнародна політика у 1933-1936 рр.: від змін в Німеччині до «ефіопської кризи». Громадянська війна в Іспанії: нові тенденції міжнародних стосунків. Міжнародно-політичні відносини у 1936-1939 рр.: формування блоків держав. Зовнішня політика СРСР в контексті кризи Версальського порядку. Комуністичний Інтернаціонал в міжнародній політиці 1930-х рр.

Тема 17. Міжнародні відносини під час Другої світової війни.

Міжнародна політика на початку світового конфлікту (1939- 1941 рр.). Міжнародні відносини у 1941-1943 рр.: від вибуху німецько-радянської війни до створення «Великої коаліції». Міжнародно-політичні процеси у 1943-1945 рр.: від оборони Сталінграду до військової капітуляції Японії.

Змістовий модуль 6. Світова політика (від 1945 р. до наших днів)

Тема 18. Міжнародні відносини після Другої світової війни: протистояння між США та СРСР (1945-1991 рр.).

«Холодна війна»: поняття і генеза проблематики. Початок радянсько-американського міжнародно-політичного конфлікту (1945-1955 рр.). Період конфронтаційної стабільності (сер. 1950-х - поч. 1970- х рр.). Період міжнародно-політичної розрядки (поч. - кін. 1970-х рр.). Політичні стосунки СРСР і США у 1980-1991 рр.

Тема 19. Міжнародні відносини в Європі після Другої світової війни: європейська інтеграція і питання безпеки (1945 і сер. 2000-х рр.).

Передумови і початковий період євроінтеграції (кін. 40-х - кін. 60-х рр.). Інтеграція та безпека в Європі наприкінці 1960-х - сер. 1980-х рр. Сучасний етап європейської інтеграції: від Європейських Співтовариств до Європейського Союзу. Європейський Союз у 1992-2016 рр.: концептуальна та організаційна еволюція об'єднання.

Тема 20. Міжнародна політика в регіоні Близького та Середнього Сходу (серед. 1940-х - серед. 2000-х рр.).

Британська політична стратегія на Близькому і Середньому Сході після Другої світової війни. Стратегічні інтереси і блокова політика США в регіоні (сер. 40-х - кін. 60-х рр.). Поширення впливу СРСР в регіоні Близького і Середнього Сходу (сер. 50-х - кін. 60-х рр.). Формування та ескалація «близькосхідного питання» у 1940-х-кін. 1960-х рр. Арабо-ізраїльський політичний конфлікт у 1970-х - 1980-х рр. Основні проблеми

міжнародних відносин на Близькому і Середньому Сході протягом 1970-х — поч. 1990-х рр. Міжнародна політика в регіоні наприкінці ХХ — на початку ХХІ ст.

Тема 21. Міжнародні відносини в Азії, Африці, Латинській Америці: від периферійності до модернізації (1945 - сер. 2000-х рр.).

Політичні процеси в підсистемах світової політики й деколонізація (сер. 40-х - кін. 60-х рр.). Міжнародна політика та системні конфлікти в «третьому світі» (кін. 60-х - поч. 90-х рр.). Міжнародні відносини в сучасному незахідному світі (90-ті - сер. 2000-х рр.).

Тема 22. Міжнародні відносини в постбіполярну епоху: становлення нового світового політичного порядку.

Міжнародна політика провідних центрів сили протягом 1990-х - серед. 2000-х рр. (США, ЄС, Японія, Китай, Індія, Росія). Конфігурація нового світопорядку: варіанти після падіння СРСР: однополярний світовий лад: гегемонія супердержави США; політичне піднесення Китаю: повернення до біполярності; стратегічна тенденція після 11 вересня 2001 р.: багатополярний світ. Сучасна міжнародна політика і глобалізація: співвідношення і зв'язок.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	Усього	у тому числі			
л.		с.	п.	м.к.	с.р.
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Політологія міжнародних відносин					
Тема 1. Вступ до курсу «Міжнародні відносини та світова політика»	2	2	-	-	-
Тема 2. Формування і розвиток політичної думки з проблем зовнішньої політики й міжнародних відносин в епохи Стародавності, Середньовіччя та Модерну	7	4	-	-	3
Тема 3. Теорії і доктрини міжнародної політики	7	4	-	-	3
Тема 4. Внутрішня, зовнішня та світова політика: співвідношення і взаємозв'язок	5	-	2	-	3
Тема 5. Міжнародні конфлікти та міжнародна безпека: зміст та співвідношення	5	2	-	-	3
Тема 6. Міжнародні системи	6	2	-	2	2
Разом за змістовим модулем 1	32	14	2	2	2
Змістовий модуль 2. Історія міжнародних відносин (від найдавніших часів до початку XVI ст.)					
Тема 7. Стародавній світ: виникнення та розвиток міжнародних відносин	11	2	4	2	3
Тема 8. Міжнародні відносини Середньовіччя	9	2	2	-	2
Разом за змістовим модулем 2	20	4	6	2	2
Змістовий модуль 3. Історія міжнародних відносин (від XVI до початку XIX ст.)					
Тема 9. Еволюція міжнародних відносин в епоху Нового часу (XVI-XVIII ст.)	9	4	2	-	3
Тема 10. Взаємодія провідних країн світу на межі XVIII-XIX ст.	13	4	2	2	2
Разом за змістовим модулем 3	22	8	4	2	2
Змістовий модуль 4. Зовнішня політика держав (1815-1918)					
Тема 11. Віденська система міжнародних відносин: ідеологічні засади і практика політичного процесу	5	2	-	-	3
Тема 12. Міжнародні відносини в останній третині XIX - на початку XX ст. Утворення блоків великих держав	7	2	2	-	3
Тема 13. Міжнародні відносини під час Першої світової війни	11	2	2	2	2
Разом за змістовим модулем 4	23	6	4	2	2
Змістовий модуль 5. Зовнішня політика держав (1918-1945)					
Тема 14. Становлення Версальської системи міжнародних відносин	5	2	-	-	3
Тема 15. Основні тенденції розвитку міжнародних відносин в період середини 20-х — початку 30-х рр. XX століття	7	2	2	-	3
Тема 16. Міжнародні відносини і зовнішня політика в світі під час демонтажу Версальської системи (1933- 1939 рр.)	5	-	2	-	3
Тема 17. Міжнародні відносини під час Другої світової війни	8	2	2	2	2
Разом за змістовим модулем 5	25	6	6	2	2

Змістовий модуль 6. Світова політика (від 1945 р. до наших днів)						
Тема 18. Міжнародні відносини після Другої світової війни: протистояння між США та СРСР (1945-1991 рр.)	5	-	2	-		3
Тема 19. Міжнародні відносини в Європі після Другої світової війни: європейська інтеграція і питання безпеки (1945 і сер. 2000-х рр.)	5	2	-	-		3
Тема 20. Міжнародна політика в регіоні Близького та Середнього Сходу (серед. 1940-х - серед. 2000-х рр.)	5	-	2	-		3
Тема 21. Міжнародні відносини в Азії, Африці, Латинській Америці: від периферійності до модернізації (1945 - сер. 2000-х рр.)	5	-	2	-		3
Тема 22. Міжнародні відносини в постбіполярну епоху: становлення нового світового політичного порядку	8	2	2	2	2	
Разом за змістовим модулем 6	28	4	8	2	2	12
Семестровий контроль		30				
Усього годин	180	42	30	12	12	54

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Політологія міжнародних відносин		
1	Внутрішня, зовнішня та світова політика: співвідношення і взаємозв'язок	2
Змістовий модуль 2. Історія міжнародних відносин (від найдавніших часів до початку XVI ст.)		
2	Стародавній світ: виникнення та розвиток міжнародних відносин	2
3	Міжнародні відносини Середньовіччя	2
Змістовий модуль 3. Історія міжнародних відносин (від XVI до початку XIX ст.)		
4	Еволюція міжнародних відносин в епоху Нового часу (XVI-XVIII ст.)	2
5	Взаємодія провідних країн світу на межі XVIII-XIX ст.	2
Змістовий модуль 4. Зовнішня політика держав (1815-1918)		
6	Міжнародні відносини в останній третині XIX - на початку XX ст. Утворення блоків великих держав	2
7	Міжнародні відносини під час Першої світової війни	2
Змістовий модуль 5. Зовнішня політика держав (1918-1945)		
8	Основні тенденції розвитку міжнародних відносин в період середини 20-х — початку 30-х рр. XX століття	2
9	Міжнародні відносини і зовнішня політика в світі під час демонтажу Версальської системи (1933- 1939 рр.)	2
10	Міжнародні відносини під час Другої світової війни	2
Змістовий модуль 6. Світова політика (від 1945 р. до наших днів)		
11	Міжнародні відносини після Другої світової війни: протистояння між США та СРСР (1945-1991 рр.)	2

12	Міжнародна політика в регіоні Близького та Середнього Сходу (серед, 1940-х - серед. 2000-х рр.)	2
13	Міжнародні відносини в Азії, Африці, Латинській Америці: від периферійності до модернізації (1945 - сер. 2000-х рр.)	2
14	Міжнародні відносини в постбіполярну епоху: становлення нового світового політичного порядку	2
Разом		30

6. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Політологія міжнародних відносин		
1	Міжнародні системи	2
Змістовий модуль 2. Історія міжнародних відносин (від найдавніших часів до початку XVI ст.)		
2	Стародавній світ: виникнення та розвиток міжнародних відносин	2
Змістовий модуль 3. Історія міжнародних відносин (від XVI до початку XIX ст.)		
3	Взаємодія провідних країн світу на межі XVIII-XIX ст.	2
Змістовий модуль 4. Зовнішня політика держав (1815-1918)		
4	Міжнародні відносини під час Першої світової війни	2
Змістовий модуль 5. Зовнішня політика держав (1918-1945)		
5	Міжнародні відносини під час Другої світової війни	2
Змістовий модуль 6. Світова політика (від 1945 р. до наших днів)		
6	Міжнародні відносини в постбіполярну епоху: становлення нового світового політичного порядку	2
Разом		12

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1. Політологія міжнародних відносин		12	20
1	Користуючись довідковою літературою підготувати глосарій основних понять та категорій пов'язаних з міжнародним відносинами та світовою політикою	3	5
2	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Основні напрями сучасних міжнародних досліджень»	3	5
3	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Зовнішньополітичні погляди Ніколо Макіавеллі»	3	5
4	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Проблема розуміння сили у міжнародних відносинах»	3	5
Змістовий модуль 2. Історія міжнародних відносин		6	10

(від найдавніших часів до початку XVI ст.)			
5	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Основні особливості міжнародних відносин Стародавнього світу»	3	5
6	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Особливості міжнародних відносин в регіоні Центральної та Східної Європи в XV- XVI ст.»	3	5
Змістовий модуль 3. Історія міжнародних відносин (від XVI до початку XIX ст.)		9	10
7	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Російсько-турецьке протистояння»	3	5
8	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Війни і дипломатія протягом XVII- XVIII ст.»	3	5
Змістовий модуль 4. Зовнішня політика держав (1815-1918)		9	15
9	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Віденський конгрес та його рішення»	3	5
10	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Утворення блоків великих держав»	3	5
11	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Україна уроки Першої світової війни»	3	5
Змістовий модуль 5. Зовнішня політика держав (1918-1945)		9	15
12	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Основні протиріччя Версальсько-Вашингтонської системи міжнародних відносин»	3	5
13	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Еволюція європейської системи безпеки в середині 30-х років XX ст.»	3	5
14	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Міжнародні відносини напередодні Другої світової війни»	3	5
Змістовий модуль 6. Світова політика (від 1945 р. до наших днів)		12	20
15	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Початок «холодної війни». Створення воєнно-блокової системи»	3	5
16	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Європейська інтеграція: передумови і основні етапи розвитку»	3	5
17	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Близькосхідна проблема: шляхи врегулювання»	3	5
18	Підготувати наукову доповідь у вигляді презентації на тему: «Україна в системі міжнародних відносин в постбіполярну епоху»	3	5
Разом		54	90

**9. Навчально-методична карта дисципліни
«Міжнародні відносини та світова політика»**

Разом: 180 год., із них: лекції - 42 год., семінарські заняття - 30 год., практичні заняття – 12 год.,
самостійна робота - 54 год., модульний контроль - 12 год.

Модулі (назви, бали)	Модуль I	Модуль II	Модуль III	Модуль IV	Модуль V	Модуль VI
Лекції (теми, бали)	1/1 2/2 3/2 5/1 6/1	7/1 8/1	9/2 10/2	11/1 12/1 13/1	14/1 15/1 17/1	19/1 22/1
Семінарські заняття (теми, бали)	4/11	7/22 8/11	9/11 10/11	13/11	15/11 16/11 17/11	18/11 20/11 21/11 22/11
Практичні заняття (теми, бали)	6/10	8/10	1/10	13/10	17/10	22/10
Самостійна робота (вид, бали)	20	10	10	15	15	20
Поточний контроль (вид, бали)	Модульна к/р. 25	Модульна к/р. 25	Модульна к/р. 25	Модульна к/р. 25	Модульна к/р. 25	Модульна к/р. 25
Підсумковий контроль	Екзамен 40					

11. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- 1) За джерелом інформації:
  - *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint-презентація), пояснення, розповідь, бесіда.
  - *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
  - *Практичні*: вправи.
- 2) За логікою передачі і сприймання навчальних матеріалів: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
- 3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
- 4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

12. Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- *Методи письмового контролю:* модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Методи самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 10), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5		Модуль 6	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	7	7	2	2	4	4	3	3	3	3	2	2
2	Відвідування та робота на семінарських	11	1	11	3	31	2	22	2	22	3	33	4	44
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	2	10	2	10	3	15	3	15	4	20

4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	1	10	1	10	1	10	1	10	1	10	1	10
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	73	-	78		71		75		86		101
Разом: 336		Коефіцієнт: 60 : 484 = 0,12												

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) З незначною кількістю помилок
D	69-74	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35–59	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань з можливістю перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

13. Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

На заняттях і під час самостійній роботі студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

- Опорні конспекти лекцій.
- Навчальні посібники.
- Робоча навчальна програма.
- Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.

- Засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
- Презентації.

14. Рекомендована література

Базова

1. Александров И.А. Монархии Персидского залива. – М.: Наука 2000.
2. Арабский мир в конце XX века. – М.: Наука, 1996.
3. Арин О. Азиатско-Тихоокеанский регион: Мифы, иллюзии и реальность. – М.: Наука 1997.
4. Ачкасов В.А., Ланцов С.А. Мировая политика и международные отношения: Учебник. - М., 2011.
5. Бжезінський З. Стратегічне бачення. Америка і криза глобальної влади. – Львів: Літопис, 2012. – 168 с.
6. Бобилева С.Й. Історія Німеччини з давніх часів до 1945 року: навч. Посіб. Для студ. Вищ. Навч.закладів / С.Й. Бобилева. – Дніпропетровськ, 2003. - 526 с.
7. Богатуров А.Д., Аверков В.В. История международных отношений (1945-2008гг.): Конспект лекций. - М., 2009.
8. Бруз В.С. Роль ООН у врегулюванні міжнародних конфліктів і в боротьбі проти тероризму. - К., 2010.
9. Брусиловська О.І. Історія міжнародних відносин (сер. III ти. До н.е. – XVII ст. н.е.): навч.-метод. посіб. / О.І. Брусиловська, І.М. Коваль. – О.: Одеський нац. у-т ім. І.І. Мечникова, 2013. - 188 с.
10. Василенко И.А. Геополитика современного мира. - 3-е изд. - М., 2013.
11. Васильев Л.С. Всеобщая история. В 6 т. - М., 2012-2013.
12. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18 квітня 1961 р. // Дипломатична і консульська служба. Збірник документів / Укл. Кротюк С. Ф. – К.: КиМУ, 2003. – С.3-7.
13. Восток / Запад. Региональные подсистемы и региональные проблемы международных отношений / Под ред. А.Д. Воскресенского. – М.: РОССПЭН, 2002.
14. Всемирная история / Под ред. Г.Б. Поляка, А.Н. Марковой. - 3-е изд., перераб. и доп. - М., 2013.
15. Всеобщая история дипломатии. - М., 2010.
16. Газін В., Копилов С. Новітня історія країн Європи та Америки. 1945-2002 рр. – Київ: Либідь, 2004. – 623 с.
17. Глобальна корпоративна система: монографія / Ред. О.Г. Білорус. – К.: КНЕУ, 2011. – 408 с.
18. Головченко В., Кравчук О. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навчальний посібник. - К., 2006.
19. Головченко В.І., Степанов О.П. Нариси з історії міжнародних відносин та зовнішньої політики країн Азії й Африки: навч. посіб. // В.І. Головченко, О.П. Степанов. – К.: «Юрисконсульт», 2014. 424 с.
20. Головченко В.І. Регіоназнавство: Азія, Африка й Латинська Америка: Навчальний посібник. - К., 2012.
21. Денисенко А., Туркевич В., Шпаковски Л. Лідер двох епох. Азербайджансько-українські відносини через призму життя і діяльності Гейдара Алієва. – К.: Вид. Інформаційно-видавничого центру «Планета», 2013. – 323 с.
22. Джекшенкулов А. Новые независимые государства Центральной Азии в мировом сообществе. – Москва, 2000. – 128с.

23. Дорошко М.С. Геополітичні інтереси та зовнішня політика держав пострадянського простору : навч. посіб., 2012. - 228с.
24. Дюрозель Ж.-Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів / Пер. з фр. – К.: Основи, 1995. – 903 с.
25. Европейская дипломатия и международные процессы эпохи Наполеоновских войн / Под ред. А.В. Торкунова. - М., 2013.
26. Европейские страны СНГ. Место в „Большой Европе” / Под ред. В. Грабовски, А.В. Малыгина, М.М. Наринского. – М.:Международные отношения, 2005. – 308 с.
27. Задорожний О.В. Нормативний зміст принципу добросовісного виконання міжнародних зобов'язань у сучасному міжнародному праві // Право і суспільство. – 2015. - №4. – Ч.4. – С. 19-20.
28. Зінченко А. Л. Історія дипломатії: від давнини до Нового часу. – К.: Проза, 2005. – 560 с.
29. Іваницька О. П. Зовнішня політика країн Західної Європи та Північної Америки у постбіполярний період (1990-і – 2000-і роки): Навч. посіб. – К.:Видавничий Дім «Слово», 2012. – 720 с.
30. Іваницька О. П. Історія міжнародних відносин (1918-1945 роки): Навч. посіб. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. – 632 с.
31. Исмаилов Э., Папава В. Центральный Кавказ: от геополитики к геоэкономике. - СА&СС Press АВ, 2006. – 212 с.
32. Історія міжнародних відносин (від Стародавнього світу до початку ХХ ст.): Навч. посіб. / Я. Б. Турчин, Р. Б. Демчишак, Т. І.Плазова. – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 139 с.
33. Історія Центрально-Східної Європи / За ред. Л. Зашкільняка. - Львів, 2001.
34. Історія дипломатії. – Москва: АСТ, 2006.
35. Кальвокоресси П. Мировая политика. 1945-2000. – М.: Международные отношения, 2003.
36. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года. В 2 т. – Москва, 2000.
37. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - К.: Либідь, 2009. - 352 с.
38. Кельзен Г. Про сутність і цінність демократії / Переклад з німецької О. Мокровольський. – К.: ВНТЛ-Класика, 2013. - 139 с.
39. Киссинджер Г. Дипломатія. – Москва. 1997.
40. Кононенко С. Міжнародні відносини та їх системи // Політичний менеджмент. – 2013. - №1-2. – С. 186-195.
41. Коппель О. А., Пархомчук О. С. Міжнародні системи. Світова політика. – К.: ФАДА ЛТД, 2001. – 224 с.
42. Копійка В.В. Європейський Союз: Історія і засади функціонування: Навч. посіб. — 2-ге вид., виправ. і доп. / Копійка В.В., Шинкаренко Т.І. — К., 2012. — 759 с.
43. Копійка В.В. Розширення Європейського Союзу. Теорія і практика інтеграційного процесу: Монографія. - К., 2002.
44. Кріль М.М. Історія Центрально-Східної Європи (кінець ХХ – початок ХХІ ст.) / Навчальний посібник. 3-є вид., виправл. і доповн. – К.: Знання, 2013. – 278 с.
45. Лебедева М.М. Мировая политика. – 2-е изд. - М., 2013.
46. Лебедева М.М. Мировая политика в ХХІ веке: акторы, процессы, проблемы. – М., 2009.
47. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин: підручник / М. З. Мальський, М. М. Мацях. – К.: Знання, 2011. – 406 с.
48. Международные отношения: теории, конфликты, движения, организации / М.М. Лебедева, П.А. Цыганков и др. - 3-е изд. - М., 2012.
49. Метаморфозы мировой политики: Монография / Под ред. М.М. Лебедевой. - М., 2012.

50. Миротворча політика: Учеб. посіб. / Под ред. С. В. Кортунова. – М.: ГУ–ВШЭ, 2007. – 556 с.
51. Миротворча політика і міжнародні відносини: Учеб. посіб. / Под ред. С. А. Ланцова, В. А. Ачкасова. – СПб.: Питер, 2008. – 448 с.
52. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945–1970-ті роки): Підруч. / В. А. Манжолі, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. — К.: Либідь, 1999. — 558 с.
53. Міжнародні організації: навч. посіб. / Ред. Ю.Г. Козак. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 223 с.
54. Мельничук І.М. Інтеграційні проекти Російської Федерації на пострадянському просторі: монографія / І.М. Мельничук. – Чернівці: Чернівецький нац. у-т, 2015. 400 с.
55. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1970 - 2000 рр.) / В.С. Бруз, В.М.Матвієнко та ін. – Київ: "Либідь", 2000.
56. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980-2000-ні роки): Підруч. / В. А. Манжолі, М. М. Білоусов, Л. Ф. Гайдуков та ін. — К.: Либідь, 2001. — 622 с.
57. Міжнародні відносини та світова політика: Підручник / Кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжолі. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2010. – 863 с.
58. Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред. О.С. Кучика. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 749 с.
59. Миротворча політика в умовах кризи: Учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. С.В. Кортунова. – М., 2010.
60. Миротворчі війни в історії людства (к 100-літтю початку Першої і 75-літтю початку Другої світових війн): монографія / Ред. С.С. Троян. – К.: Ника-Центр, 2016. – 256 с.
61. Мокій А.І., Яхно Т.П., Бабець І.Г. Міжнародні організації. - К., 2011.
62. Неліпа Д.В. Системний аналіз в політології: Підруч. / Д.В. Неліпа. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 304 с.
63. Новітня історія країн Азії і Африки: В 3 частинах / Под ред. А.М. Родригеса. - М., 2010.
64. Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав. Навч. посібник. - К., 2010.
65. Павлов Н.В. Зовнішня політика ФРН в постбіполярному світі. – М.: Наука, 2005. – 410 с.
66. Перепелиця Г.М. Конфлікти в посткомуністичній Європі: монографія. – К.: НІСД, 2003. – 432 с.
67. Перепелиця Г.М. Україна-Росія: війна в умовах співіснування. – К.: Видавничий дім «Стилос», 2015. – 880 с.
68. Перша та Друга світові війни в історії людства (до 100-річчя початку Першої і 75-річчя початку Другої світових воєн): Монографія / Ред. С.С. Троян. – К.: ДП «НВЦ» «Пріоритети», 2014. – 316 с.
69. Політична наука: Методи досліджень: Підручник / За ред. О.А. Габрієляна. – К.: ВЦ «Академія», 2012. – 320 с.
70. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. – 497 с.
71. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика. 1914-1991 роки: Навч. посіб. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2009. – 140 с.
72. Світова та європейська інтеграція. Навчальний посібник. – Львів: ЛРІДУ, 2005.
73. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: Навчальний посібник / За ред. ЛД. Чекаленко. - К.: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. – 628 с.
74. Сидоров А.Ю., Клейменова Н.Е. Історія міжнародних відносин. 1918-1939 гг.: Учебник. - М., 2006.

75. Системная история международных отношений в 2-х т. / Под ред. А. Д. Богатурова. - Т. 1. События 1918-1945 гг. – М.: Культурная революция, 2006. – 480 с.
76. Системная история международных отношений в 2-х т. / Под ред. А. Д. Богатурова. Т. 2. События 1945-2003 гг. – М.: Культурная революция, 2006. – 720 с.
77. Современная Африка: метаморфозы политической власти / Отв. ред. А.М. Васильев. – М.: Вост. Лит., 2009.
78. Современная мировая политика: Прикладной анализ / Отв. ред. А.Д. Богатуров. – М., 2009.
79. Современный Китай в системе международных отношений / Д.В. Буров. - 2-е изд. - М., 2013.
80. Современные международные отношения / Под ред. А.В.Торкунова. - М., 2013.
81. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство: кол. монографія / За ред. І.М. Посохова, П.Г. Перерви, О.Д. Матросова, В.Г. Дюжева, В.О. Матросової. Харків : НТУ «ХПІ», 2016. (Гриф вченої ради НТУ «ХПІ»). – 450 с.
82. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика: навч. посіб. / Ред. М.П. Требін. – Харків: «Право», 2016. – 540 с.
83. Хижняк І. А. Нова історія міжнародних відносин у системному форматі (1648-1918): Підручник. – К.: Персонал, 2009. – 224 с.
84. Шергін С.О. Політологія міжнародних відносин: Навчальний посібник. - К., 2013.
85. Яременко Б. «Мінські домовленості – розв'язання конфлікту чи рецепт катастрофи? / Універсум. – 2016. -№1-2. – С. 23.

Додаткова

86. Алексеев Ю. М, Вертегел А. Г., Козаков О. О. Всесвітня історія: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2007. – 240 с.
87. Бабурин С. Н. Мир империй: Территория государства и мировой порядок. – СПб.: Изд-во Р. Асланова «Юридический центр Пресс», 2005. – 769 с.
88. Баталов Э. Я. Мировое развитие и мировой порядок (анализ современных американских концепций) – М. РОССПЭН, 2005. – 375 с.
89. Барышников Д. Н. Конфликты и мировая политика. – М.: АСТ, 2008. – 384 с.
90. Бебик В. М., Шергін С. О., Дегтерьова Л. О. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика. – К.: Університет «Україна», 2006. – 208 с.
91. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / Пер. з англ. – Львів: Лілея-НВ, 2000. – 236 с.
92. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство / Пер. з англ. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2006. – 203 с.
93. Богатуров А.Д., Косолапов Н.А., Хрусталева М.А., Очерки по теории и методологии политического анализа международных отношений. – М.: НОФМО, 2002. – 382 с.
94. Валлерстайн И. Анализ мировых систем и ситуации в современном мире / Пер. с англ. – СПб.: Изд-во «Университетская книга », 2001 – 415 с.
95. Ван Херпен М.Х. Війни Путіна. Чечня, Грузія, Україна: незасвоєні уроки минулого. – Х.: Віват, 2016. – 303 с.
96. Всемирная история. В 24 томах. Тома 1–18. / А.Н. Бадак, Н.М. Волчек и др. – Минск: Литература, 1997.
97. Гибрессия Путина. Невоенные аспекты войн нового поколения // Фрагменты исследования Центра глобалистики «Стратегия XXI» в рамках проекта «Антарес». – К., 2016 .
98. Голованов С. О. Всесвітня історія: Навч. посіб. – К.: Каравела, 2007. – 272 с.
99. Данилов С. Ю. Гражданская война в Испании (1936-1939). — М.: Вече, 2004.
100. Дебидур А. Дипломатическая история Европы. В 2-х т. – М., 1995.

101. Дейвіс Норман Європа: Історія. – К.: Основи, 2000.
102. Дергачев В. А. Цивілізаційна геополітика (Геофілософія). – К.: ВИРА-Р, 2004. – 672 с.
103. Дроговоз И. Г. Англо-бурская война 1899–1902 гг. — Мн.: Харвест, 2004.
104. Зарубежные страны. Выпуск 1:1998-2003 гг/ Автор-составитель Я.М. Бердычевский. – Запорожье: Премьер, 2003. – 624 с.
105. Зашкільняк Л. Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів / Л. Зашкільняк, М. Крикун. – Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2002. – 752 с.
106. Зленко А. Дипломатия и политика: Украина в процессе динамических геополитических перемен. – Х.: Фолио, 2004. – 559 с.
107. Зовнішня політика України. Навч. посібник / Кучик О., Заяць О. – К. : Знання, 2010. – 572 с.
108. Зовнішня політика України. Підручник / Чекаленко Л.Д.. – К. : Либідь, 2006. – 712 с.
109. Історія сучасного світу. Соціально-політична історія XV–XX століть / За ред. Ю.А. Горбаня.– К.: Вікар, 2003.
110. История Латинской Америки. Вторая половина XX века. - Отв. ред. Е. Ларин. – М.: Наука, 2004.
111. История международных отношений: Учеб. пособ. / Колл. авт.; под ред. Г. В. Каменской, О. А. Колобова, Э. Г. Соловьева. – М.: Логос, 2007. – 712 с.
112. Кальвокоресси П. Мировая политика после 1945 года: В 2-х кн. – М.: Междунар. отношения, 2000. – 464 с.
113. Киссинджер Г. Дипломатия / Пер. с англ. – М.: Ладомир, 1997. – 848 с.
114. Крушинський В. Ю., Манжола В. А. Міжнародні відносини та світова політика. 1945-1980. Дати. Події. Факти: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2007. – 192 с.
115. Лебедева М. М. Мировая политика: Учебник. – М.: Аспект Пресс, 2006. – 356 с.
116. Лотоцький С., Трохимчук С. Україна в світовому геополітичному просторі. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2002. – 192 с.
117. Мадіссон В. В., Шахов В.Л. Політологія міжнародних відносин: Навч. посіб. – К.: Либідь, 1997. – 176 с.
118. Мировая политика: теория, методология, прикладной анализ / Отв. ред. А. А. Кокошин, А.Д. Богатуров. – М.: Эдиториал УРСС, 2004. – 432 с.
119. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / Філіпенко А.С., Будкін В.С., Дудченко М.А. та ін. – К.: Знання України, 2004. – 304 с.
120. Омаров Н. Внешняя политика Кыргызской Республики в контексте проблем глобальной безопасности. – Бишкек, 2006. – 327с.
121. Панарин А. С. Стратегическая нестабильность в XXI веке. – М.: Эксмо; Алгоритм, 2004. – 636 с.
122. Политика США в меняющемся мире / Отв. ред. П. Т. Подлесный; Институт США и Канады. – М.: Наука, 2004. – С. 207-237.
123. Петренко К.А. Вплив міжнародних процесів на формування зовнішньої політики Об'єднаної Німеччини // Історичні і політологічні дослідження. – 2013. - №4 (54). – С. 312-319.
124. Політична географія і геополітика: Навч. посіб. / За ред. Б. П. Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 256 с.
125. Ревякин А. В. История международных отношений в Новое время: Учеб. пособ. – М.: РОССПЭН, 2004. – 262 с.
126. Современная мировая политика: Прикладной анализ / Под ред. А. Д. Богатурова. – М.: Аспект Пресс, 2009. – 588 с.
127. Современные глобальные проблемы мировой политики / Кулагин В. М., Лебедева М. М., Барабанов О. Н. и др. – М.: Аспект Пресс, 2009. – 256 с.
128. Соціально-економічна географія світу/ за ред. Кузика С.П.- Львів, 2002.

129. Стратегія і тактика гібридної війни в контексті військової агресії Росії проти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bintel.com.ua/uk/article/gibrid-war/>.
130. Сумбатьян Ю.Г. Африка на пороге XXI в.: Политические проблемы и перспективы. – М., 1997.
131. Україна в Європі: контекст міжнародних відносин/ За ред. А.І. Кудряченка. - К., 2011.
132. Україна в міжнародних організаціях: Навчальний посібник / За ред. Ю.І. Макара. - Чернівці, 2009.
133. Україна в постббіполярних міжнародних відносинах. Навч. Посібник / За ред. Л. Губерського. – К. : Вид-во КНУ імені Т.Шевченка, 2010. – 652 с.
134. Україна і Росія: дев'ятий вал чи китайська стіна / В.П. Горбулін, О.С. Власюк, С. В. Кононенко. – К.: НІСД, 2015. – 132 с.
135. Українська дипломатична енциклопедія: У. 2х т. / Редкол.: Л.В. Губерський (голова) та ін. – К.: Знання України, 2004. – Т.1. – 760 с.
136. Українська дипломатична енциклопедія: У. 2х т. / Редкол.: Л.В. Губерський (голова) та ін. – К.: Знання України, 2004. – Т.2. – 812 с.
137. Франция. В поисках новых путей / Под ред. Ю.И. Рубинского. - М.: Весь мир, 2007. – 347 с.
138. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917-1945рр.: Навч. посіб. – К.: Либідь, 1997. – 232 с.
139. Цимбалистий В. Ф. Теорія міжнародних відносин: Навч. посіб. – Львів: Новий Світ-2000, 2009. – 360 с.
140. Цыганков П. А. Теория международных отношений: Учеб. пособие. – М.: Гардарики, 2003. – 590 с.
141. Чекаленко Л. Д., Федуняк С. Г. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник. – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2010. – 464 с.
142. Шадурский В.Г. Внешняя политика Франции. 1945-2002. – Минск: БГУ, 2004. – 175 с.
143. Швед В.О. Близькосхідний регіон у сучасних стратегіях трансатлантичної спільноти: Монографія. - К: НІСД, 2006.
144. Шепелев М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. – К.: Вища шк., 2004. – 622 с.
145. Ширяев Б.А. Внешняя политика США. Принципы, механизмы, методы. – СПб., 2007.
146. Юго-Восточная Европа в эпоху кардинальных перемен / Под ред. А.А. Языковой. – М.: Весь мир, 2007. – 347 с.
147. Южная Азия: Конфликты и геополитика. – М., 1999.
148. Brown Ch., Ainley K. Understanding International Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan, 2005 – 294 p.
149. Burchill S., Linklater A., Devetak R., Donnelly J., Paterson M., Reus-Smit Ch., True J. Theories OF International Relations. – 3. Ed. – Palgrave Macmillan 2005. – 310 p.
150. Griffiths M., Roach S. C., Solomon M. S. Fifty Key Thinkers In International Relations. – 2. Ed. – Routledge, 2009. – 404 p.
151. Hastedt G. American foreign policy: past, present, future. – New Jersey: Pearson Prentice, Hall, 2006.
152. Ikenberry J. American Foreign Policy. Theoretical Essays. - New Jersey: Pearson Prentice, Hall, 2005.
153. International Relations Theory For The Twenty-First Century. An Introduction. / Griffiths M. [Ed.] – 2. Ed. – Routledge, 2007. – 270 p.
154. Latin America and the Caribbean in the International System by Atkins, G. Pope. - Westview Press, 1999. – 472 p.

155. Latin American and Caribbean Foreign Policy ed. by Mora F., Hey J. – Lahman: Rowman & Littlefield Publishers, 2003. – 419 p.
156. Modern Latin America / by Thomas E. Skidmore, Peter H. Smith.—Oxford University Press, 2005. – 529 p.
157. Perspectives On World Politics. / Little R., Smith M. [Ed.]. – 3. Ed. – Routledge, 2006. – 491 p.
158. Weber C. International Relations Theory. A Critical Introduction. – 3. Ed. – Routledge, 2010. – 239 p.
159. Wittkopf E., Kegley C. and Scott J. American Foreign Policy: Pattern and Process. Belmont, Calif.: Thomsan Wadsworth, 2003.

Інтернет

1. Виртуальная книга "История дипломатии" // <http://www.diphis.ru/>
2. Всемирная история в лицах // <http://rulers.narod.ru/>
3. Державний департамент Сполучених Штатів Америки // www.state.gov
4. Інформація про Латинську Америку - <http://www.nisc.com>
5. История древнего Рима // <http://www.ancientrome.ru/>
6. Латиноамериканська мережа інформаційних центрів - <http://www.lanic.utexas.edu>
7. Латиноамериканські студії - <http://www.lcweb2.loc.gov/hlas/>
8. Латинська Америка і світ - <http://www.lanic.utexas.edu/world/search/>
9. Міністерство закордонних справ і зовнішньої торгівлі Канади - <http://www.international.gc.ca/>
10. Міністерство закордонних справ України // www.mfa.gov.ua
11. Печников Б. А. "Рыцари церкви" кто они? // <http://school.ort.spb.ru/%28Eng%29/library/torah/lessons7/knights.htm>